

خلاصه پلان استراتژیک پوهنهی حقوق

۱. مقدمه و دورنمای کلی

پوهنهی حقوق پوهنتون کاتب با درک چالش‌های نظام تحصیلات عالی در افغانستان و نیاز مبرم جامعه به متخصصان حقوقی کارآزموده، پلان استراتژیک پنج‌ساله خود را تدوین کرده است. این سند صرفاً یک برنامه آموزشی نیست، بلکه نقشه‌راهی برای گذار از یک پوهنهی سنتی به یک «پوهنهی نسل سوم» یا کارآفرین است. تمرکز اصلی این پلان بر پیوند زدن تئوری‌های حقوقی با نیازهای واقعی بازار کار، تقویت حاکمیت قانون و تولید دانش بومی است.

۲. تحلیل بیانیه مأموریت و چشم‌انداز

چشم‌انداز: (Vision) (دانشکده حقوق تلاش می‌نماید تا به یک دانشکده کار آفرین در سطح کشور تبدیل شود)

پوهنهی در نظر دارد تا سال ۲۰۲۷ به عنوان معتبرترین مرکز حقوقی در سطح ملی و یکی از کانون‌های شناخته‌شده در سطح منطقه شناخته شود. هدف غایی، رسیدن به جایگاهی است که فارغ‌التحصیلان آن نه تنها به لحاظ علمی سرآمد، بلکه در بازار کار پیشرو باشند.

مأموریت: (Mission) دانشکده حقوق به عنوان دانشکده پیشتاز در سطح کشور با التزام به دین مقدس اسلام و اتکا به ظرفیت علمی و نیروی بشری خویش و تمرکز بر شیوه‌های به روز، خلاقانه و نوآورانه در عرصه‌های آموزشی، پژوهشی و تولید علم گام بر می‌دارد. این دانشکده برای بهبود نگرش جامعه نسبت به نهادهای آکادمیک تلاش می‌نماید تا جایگاه کلیدی دانشکده حقوق را در پیوند این نهادها با گسترش عدالت و انکشاف علمی در کشور تثبیت نماید. تقویت فرهنگ کارآفرینی، سهم‌گیری در انکشاف پایدار، توسعه منابع فیزیکی، تعامل سازنده با نهادهای مرتبط ملی و بین‌المللی و پیوند دانش حقوق با بازار کار از اولویت‌های اصلی ما می‌باشند.

- مأموریت پوهنهی بر سه پایه استوار است: ۱. تربیت کادر علمی و مسلکی متعهد؛ ۲. تولید علم از طریق پژوهش‌های کاربردی؛ ۳. ارائه خدمات حقوقی و مشورتی به جامعه برای تحقق عدالت.
- ارزش‌های بنیادین: این پوهنهی بر ارزش‌هایی چون «عدالت‌خواهی»، «حرفه‌ای‌گری»، «شایسته‌سالاری»، «تعهد به اخلاق اسلامی و انسانی» و «آزادی علمی» تأکید می‌ورزد.

۳. تحلیل وضعیت موجود (SWOT)

در این سند، تحلیل دقیقی از وضعیت داخلی و محیط خارجی پوهنهی صورت گرفته است:

- **نقاط قوت:** حضور اساتید با درجه دکتری، سیستم آموزشی کریدیت‌محور، داشتن کلینیک حقوقی فعال، نشر کتب تخصصی و اعتبار علمی بالا در سطح کشور.
- **نقاط ضعف:** محدودیت در منابع مالی برای پروژه‌های بزرگ پژوهشی، نیاز به تقویت مهارت‌های عملی در برخی از کریکولوم‌ها و لزوم ارتقای تجهیزات تکنولوژیک در صنف‌های درسی.
- **فرصت‌ها:** تقاضای بالا برای تحصیل در مقاطع ماستری، نیاز مبرم نهادهای عدلی و قضایی به کادرهای جدید و پتانسیل همکاری با نهادهای بین‌المللی.
- **تهدیدها:** بی‌ثباتی سیاسی و اقتصادی، تغییر در قوانین تحصیلات عالی و رقابت فزاینده میان دانشگاه‌های خصوصی.

۴. اهداف استراتژیک پنج‌گانه

پلان استراتژیک به تعداد هشت هدف را حول پنج محور اصلی (Goals) سازماندهی شده است:

۱. توسعه فعالیتهای آموزشی از نظر کیفی و کمی در مقاطع مختلف و آموزشهای کوتاه مدت و الکترونیک در سطح دانشکده؛
۲. توسعه تحقیقات حقوقی با رویکرد کاربردی و ایجاد مرکز مطالعات جرم شناسی؛
۳. تقویت فرهنگ کارآفرینی و خلاقیت؛
۴. مدیریت مؤثر و کارآمد از طریق اصلاح طرزالعمل‌ها با تاکید بر جنبه حقوقی آنها و ایجاد انگیزه بین همکاران و محصلین؛
۵. سهم‌گیری در توسعه پایدار از طریق آموزش، تحقیق و ارائه مشوره و راهکارهای حقوقی؛
۶. بهبود امکانات فیزیکی و تکنالوژیکی دانشکده و دیپارتمنت‌ها؛
۷. ارتقای ظرفیت اساتید، کارمندان، وکلای مدافع و قضات؛
۸. توسعه ارتباطات با مراکز حقوقی آکادمیک و غیر آکادمیک ملی و بین‌المللی؛

محور اول: تعالی در آموزش (Academic Excellence)

هدف این بخش ارتقای کیفیت تدریس و یادگیری است. برنامه‌های کلیدی شامل:

- بازنگری و به‌روزرسانی محتوای درسی طبق استانداردهای بین‌المللی.
- گسترش مقاطع تحصیلی (تأسیس دیپارتمنت شرعیات و راهاندازی مقطع دکتری در حقوق جزا و حقوق بین‌الملل).

- استخدام اساتید نخبه و ترغیب اساتید فعلی به تکمیل دوران دکتری.
- استفاده از روش‌های نوین تدریس (SCL) و تقویت سیستم‌های مدیریت یادگیری دیجیتال.

محور دوم: پژوهش نوآورانه و کاربردی

پوهنچی قصد دارد از حالت آموزش محور به سمت پژوهش محور حرکت کند:

- حمایت مالی و معنوی از اساتید برای نشر مقالات در مجلات معتبر ISI و SCOPUS.
- برگزاری همایش‌های علمی ملی و بین‌المللی سالانه.
- تأسیس مرکز تحقیقات حقوقی برای بررسی معضلات حقوقی جاری در جامعه افغانستان.
- تجهیز کتابخانه به منابع الکترونیکی و فیزیکی جدید.

محور سوم: کارآفرینی و ارتباط با بازار کار (دانشگاه نسل سوم)

این یکی از مهم‌ترین بخش‌های سند است که شامل موارد زیر می‌شود:

- تقویت «کلینیک حقوقی» برای آموزش عملی دانشجویان از طریق پرونده‌های واقعی.
- ایجاد «واحد ارتباط با فارغ‌التحصیلان» جهت پیگیری وضعیت شغلی آن‌ها.
- انعقاد تفاهم‌نامه‌های همکاری با ستره محکمه، وزارت عدلیه، لوی سارنوالی و انجمن وکلا.
- برگزاری دوره‌های کوتاه‌مدت مهارت‌آموزی (مانند فن دفاع، نگارش متون حقوقی و حکمیت).

محور چهارم: توسعه زیرساخت‌ها و حکومتداری سازمانی

- دیجیتالی کردن تمامی فرآیندهای اداری و اکادمیک.
- بهبود فضای فیزیکی، صنف‌های مجهز به سیستم‌های چندرسانه‌ای و تالارهای محاکمه فرضی (Moot Court).
- اصلاح ساختار تشکیلاتی جهت پاسخگویی سریع‌تر و شفافیت بیشتر در امور مالی و اداری.

محور پنجم: مسئولیت‌پذیری اجتماعی و اخلاق

- ارائه مشاوره‌های حقوقی رایگان به افشار آسیب‌دیده جامعه.
- ترویج فرهنگ قانون‌مداری و حقوق بشر در قالب برنامه‌های آگاهی‌دهی عامه.

- تأکید بر رعایت کدهای اخلاقی در محیط دانشگاه.

۵. برنامه عملیاتی (Action Plan) و بودجه‌بندی

سند برای هر یک از اهداف فوق، فعالیت‌های مشخصی را تعریف کرده است. برای هر فعالیت:

- **شاخص کلیدی عملکرد (KPI):** مثلاً «نشر ۵ کتاب تخصصی در سال» یا «افزایش ۲۰ درصدی جذب محصل در مقطع ماستری.»
- **واحد مسئول:** مشخص شده است که کدام دیپارتمنت یا بخش اداری مسئول اجرای فعالیت است.
- **زمان‌بندی:** فعالیت‌ها به تفکیک سال‌های ۱۴۰۱ تا ۱۴۰۶ تقسیم شده‌اند.
- **منابع مالی:** تخمینی از بودجه مورد نیاز برای هر بخش در نظر گرفته شده که از طریق فیس محصلان و پروژه‌های تحقیقاتی تأمین می‌شود.

۶. مکانیزم نظارت، ارزیابی و رتبه‌بندی

بخش پایانی سند به نحوه نظارت بر اجرای پلان اختصاص دارد. طبق این طرح، یک کمیته نظارتی هر شش ماه یک‌بار میزان پیشرفت برنامه‌ها را بررسی می‌کند. معیار موفقیت نهایی پوهنچی، ارتقای جایگاه دانشگاه کاتب در نظام‌های رتبه‌بندی بین‌المللی مانند **QS**، **Times Higher Education** و **Webometrics** است. در صورتی که فعالیتی طبق زمان‌بندی پیش نرفته باشد، در گزارش‌های سالانه تحت عنوان «نیازمند بهبود» طبقه‌بندی شده و علل عقب‌ماندگی آن بررسی می‌گردد.

نتیجه‌گیری

پلان استراتژیک پوهنچی حقوق دانشگاه کاتب، سندی واقع‌گرایانه و در عین حال بلندپروازانه است. این پلان با تمرکز بر کیفیت آموزشی، پژوهش‌های ثروت‌آفرین و پیوند با بازار کار، در پی آن است که فارغ‌التحصیلانی را به جامعه تقدیم کند که نه تنها دانش حقوقی بالایی دارند، بلکه به عنوان وکلای مدافع، قضات و مستشاران زبده، توانایی حل مشکلات پیچیده جامعه افغانستان را دارا باشند. اجرای دقیق این برنامه می‌تواند الگویی برای سایر پوهنچی‌های حقوق در سطح کشور باشد.